

Natuurtoets bestemmingsplan Noardburgum e.o. 2013

Plangebied

Het plangebied omvat de bebouwde kom van Noardburgum inclusief de sportvelden, de ijsbaan, het bedrijfsterrein en de fietscross baan ten oosten van de Westersingel. Ook de bebouwing ten zuiden van de Rijksstraatweg met het bedrijventerrein en de geriatrische inrichting Nieuw Toutenburg en de deelgebieden Quatrebras en Zomerweg (bij de kruising met de Dr. Ypey laan) behoren tot het plangebied (zie kaartfragmenten). Het plan beoogt conservering van de situatie: m.a.w. nieuwe (bouw)projecten worden niet voorzien.

Op een gedeelte van het terrein van Nieuw Toutenburg zal wel een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvinden. Hiervoor is recent onderzoek verricht: "Toetsing Flora- en faunawet voor de sloop van Nieuw Toutenburg in Noardburgum", buro Bakker, jan. 2013.

Inhoud van de toets

Deze toets geeft aan met welke beschermde natuurgebieden in het plangebied rekening gehouden moet worden en welke beschermde soorten planten en dieren mogelijk in het plangebied voorkomen, omdat de voor hen geschikte biotopen aanwezig zijn.

Als er nieuwe ruimtelijke plannen uitgevoerd gaan worden zal tevoren de aanwezigheid van deze soorten nog onderzocht moeten worden.

Werkwijze

De meeste informatie over beschermde natuurgebieden en beschermde flora en fauna is ontleend aan het Ecologisch Ontwikkelingsplan Tytsjerkseradiel 2009, aangevuld met gegevens uit rapporten, die betrekking hebben op het plangebied zoals:

- de ecologische beoordeling van het oude bestemmingsplan uit 2004
- de dorpsuitbreiding aan de Fokkemastraat en 't Heech in 2004
- de bouw van het Multifunctioneel Centrum (MFC) in 2012

Het plangebied is te voet verkend om de biotopen, die geschikt zijn voor (beschermde) soorten te beschrijven.

De natuurtoets voorzien in de eisen, die de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet stelt. Genoemde wetten staan te lezen op: www.rijksoverheid.nl

Landschap

Noardburgum en het deelgebied Dr. Ypey laan liggen in een jonge heideontginning, een landschapstype dat behoort tot het nationaal landschap de Noardlike Fryske Wâlden.

De ondergrond bestaat uit keileem bedekt met een ca. 1 m dikke laag lemig fijn zand. Lange tijd waren deze gronden bedekt met hoogveen, dat pas in de late middeleeuwen door de kloosters van Burgum en Rinsumageest is ontgonnen. Daarna is de grond door verwaarlozing verwilderd tot heide. Noardburgum heette nog Bergumerheide en er woonden steeds meer armen, die zich vrij op de heide konden vestigen. In de tweede helft van de 19^e eeuw is de heide (volledige) ontgonnen en is overal bouw- en grasland gevormd.

De ontginning ter plaatse van het dorp door arme 'gelukzoekers' was zeer kleinschalig, zoals nu nog in de oostelijke helft van Noardburgum herkenbaar is aan de kleine weideperceeltjes tussen de woningen. Op de Statenheide is de ontginning door grootgrondbezitter en filantroop Nicolaas van Ypey grootschalig aangepakt en zijn grotere percelen gevormd. Later is rond het verzorgingshuis Nieuw Toutenburg en het Waterleidingbedrijf bos aangelegd.

Quatrebras ligt in het singellandschap (ook een landschapstype van de NFW), dat al eerder uit heide is ontgonnen. Op de perceelsranden staan elzensingels. De verkaveling is meest wat kleinschaliger dan de jonge heideontginningen, met uitzondering van de kleine perceeltjes in Noardburgum zelf.

Biotopen

Houtsingels

Langs de randen van de bebouwing (Hanegraafweg, Veldmansweg) maar ook binnen de kom zijn delen van de houtsingels als openbaar groen opgenomen in de bebouwing, deels vrij liggend en deels grenzend aan tuinen. Ook zijn er houtsingels aangelegd zoals aan het Marijkepaed. Houtsoorten zijn els, eik, berk, lijsterbes, meidoorn, veldesdoorn, sporkehout. Spontaan hebben vlier, hult en braam zich gevestigd. Er leven muizen, egels en (zang)vogels.

Bos en bosjes

Het bos rond Nieuw Toutenburg behoorde tot het Schwartzenburgse Bosch, dat al in de 18^e eeuw bestond en deels bestaat uit nat elzenbroekbos. Mogelijk is in dit bos het zeldzame maar niet beschermde Klein glidkruid aanwezig (Nieuwe atlas van de Nederlandse Flora, 2012).

Oude bomen(lanen).

Op erven langs de Rijksstraatweg, rond de kerk, maar ook elders in het dorp staan her en der oude bomen (beuken, eiken, lindes, esdoorns, paardenkastanjes), waarin als er holten voorkomen mogelijk vleermuizen of vogelnesten zitten.

Gebouwen.

In gebouwen met weinig gebruikte ruimten (zolders, schuren) zoals in de kerk, boerderijen en ook in woningen kunnen vleermuizen, muizen, steenmarters, padden, zwaluwen, uilen verblijven.

Graslanden

Verspreid over het dorp liggen stukken grasland, die vrij extensief worden beweid en bemest. Door de voedselrijke ondergrond komen er geen beschermde planten voor en door de ingesloten ligging van de percelen zullen er geen weidevogels broeden. Wel zullen er kleine zoogdieren als muizen, mollen en egels voorkomen. De ijsbaan is een mooi vochtig tot nat grasland met mogelijk beschermde soorten planten.

Sloten en vijvers

Verspreid over het dorp liggen vijvers, sloten en greppels waar amfibieën, watervogels en insecten voorkomen. In het deelgebied Quatrebras ligt het oostelijk einde van de Burgerfeansterfeart.

Gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet)

Met Natura 2000 gebieden hoeft geen rekening gehouden te worden. Het dichtstbijzijnde gebied, de Grutte Wielen, ligt op 7 km afstand. De Kûkhersterfeart is een verbindingszone binnen de Ecologische Hoofdstructuur ligt op anderhalve kilometer van het plangebied. De bossen rond het dorp (rond Nieuw Toutenburg, Waterleidingbos, Schwartzenburgse bos) hebben geen natuur- maar een bosbestemming. Gebiedsbescherming speelt dus geen rol.

Soortenbescherming (Flora- en Faunawet)

Voor *licht beschermde soorten* (zoals mol, egel, kikkers, muizen, enz) geldt een vrijstelling van de FF-wet bij het uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen, mits er geen dieren opzettelijk gedood of verwond worden (zorgplicht).

Van de *middelzwaar beschermde soorten* komt langs het water mogelijk de Rietorchis voor. Mogelijk zal er een Steenmarter verblijven in een schuurtje of op een zolder. Als er middelzwaar beschermde soorten worden aangetroffen is het werken met een door het ministerie goedgekeurde gedragscode verplicht. Er zijn gedragscodes voor verschillende soorten van werkzaamheden.

Zwaar beschermde soorten, die in het plangebied kunnen voorkomen zijn vleermuizen: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. De Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis zijn voor zover bekend nog niet aangetroffen, hoewel er wel geschikte biotopen aanwezig zijn. Voor deze soorten is een ontheffing verplicht. Door het treffen van mitigerende maatregelen, zoals het aanbieden van vervangende verblijfsplaatsen (vleermuiskasten) kan zo'n ontheffing worden verkregen.

Alle *vogels* worden beschermd tijdens hun broedtijd en ook de nesten van vogels, die elk jaar hetzelfde nest of het hele jaar een nest gebruiken (zoals Ooievaar, Buizerd en Huismus) zijn jaarrond beschermd. Als alternatieven in de omgeving ontbreken is het aanbieden van nesten noodzakelijk.

Conclusies en aanbevelingen

Gebiedsbescherming speelt geen rol. Er moet bij de uitvoering van ruimtelijke plannen wel rekening gehouden worden met enkele beschermde soorten. Bij nieuwbouw of bij het slopen van gebouwen moet daartoe geïnteriseerd worden.

Als de rietorchis of de steenmarter wordt aangetroffen moet er gewerkt worden met een gedragscode. Als vleermuizen worden aangetroffen moet een alternatieve verblijfplaats worden aangeboden, tenzij deze in de directe omgeving aanwezig is. Zo'n alternatief moet gereed zijn voor de start van de uitvoering van het ruimtelijk plan. Als er broedende vogels zijn, moet buiten de broedtijd worden gewerkt en als er jaarrond beschermde nesten zijn moeten vervangende nesten aangeboden worden, tenzij die in de directe omgeving al beschikbaar zijn.

Bijlage

Kaartfragmenten met plangrenzen Noardburgum, deelgebieden Quatrebras en Zomerweg.

18 februari 2013, Frank Kwant